

DE TOEKOMST VAN TAAL IS VLOEIBAAR

Publicaties liggen door de digitalisering niet meer vast, maar zijn dynamisch en fluïde. Daarmee wordt ook de KB minder vastomlijnd en staat ze meer open naar het publiek. Futuristisch inkijkje in het project *Taal in Transit*.

Geschreven taal heeft zich altijd afgespeeld op het platte vlak. Ons brein werkt echter associatief, en dat is moeilijk te vatten in de lineaire vorm van opgeschreven taal. De transformatie naar een ruimtelijke en beweeglijke vorm brengt taal dicht bij ons menselijk denken. Augmented reality (AR) is het begin van een technologische ontwikkeling waarin dat steeds vanzelfsprekender wordt.

Digitalisering verandert de aard van teksten. Een tekst is niet langer gebonden aan een fysiek boek als drager. Aan de beweeglijkheid van internet zijn wij al allemaal gewend. Teksten op websites kunnen aanwezig zijn, en even later veranderd of zelfs verdwenen. Publicaties liggen niet meer vast. In plaats van een statische, fysieke aanwezigheid in boekenkast of bibliotheek kan een tekst dynamisch en fluïde zijn.

Buiten de eigen muren

Bibliotheken worden daardoor voor grote uitdagingen gesteld:

Marianne Hermans

Kennisadviseur bij
de Koninklijke Bibliotheek

wat slaan we hoe en waar op? Hoe gaat deze dynamische taal zich in de toekomst verhouden tot gebruikers en lezers? Het vaste, lineaire aspect van tekst verdwijnt naar de achtergrond. Wordt alles beweeglijk of zullen wij nieuw houvast zoeken? Ook de KB zal zich buiten de eigen muren gaan begeven. De tijd van het louter opslaan van publicaties

is voorbij. De bibliotheek wordt zelf ook minder vastomlijnd, en zal zich meer openstellen voor interacties met het publiek. Daarom zijn we bezig met het verkennen van mogelijkheden om met het publiek in contact te treden. Dat doen we onder meer door experiment en innovatie te stimuleren in het KB Atelier, maar ook door de ruimte daarbuiten te betreden.

In de rubriek 'KB Onderzoekskroniek' beschrijven medewerkers van de afdeling Onderzoek van de Koninklijke Bibliotheek hun resultaten, trends en vondsten.

Levend maken van taal

Vanwege hun onderscheidende installaties met AR-poëzie, onder meer voor bibliotheken via Wolk (internationalsilence.eu/wolk/), is International Silence benaderd. Met financiering van het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie hebben we samen een concept uitgewerkt, *Taal in Transit*, waarin de vervloeiing van taal en literatuur, van fysiek naar digitaal, zichtbaar wordt. We maken hiervoor gebruik van de publieke ruimte van de stad en de bibliotheek. Dat doen we door de inzet van technieken, zoals projectie, virtual en augmented reality en het 'levend' maken van taal en gedichten gevoed door de actualiteit, bijvoorbeeld het gesprek dat plaatsvindt op sociale media.

Zinnenprikkelende beelden

Met *Taal in Transit* wil de KB de samensmelting van de fysieke realiteit en het digitale domein voor een zo breed mogelijk publiek zichtbaar maken. We zoeken de verbinding tussen publiek en collectie en tussen heden en verleden op enkele iconische plekken in Den Haag, waar het gebouw van de KB gehuisvest is. Daarbij staat de interactie met een breed publiek centraal – van toevallige passanten tot doelbewuste bezoekers.

Uitgangspunt zijn archetypische plekken die in elke stad voorkomen, zoals fonteinen, parken, pleinen, stations en hoogbouw. Uiteindelijk zijn daaruit vijf plekken gekozen en daarmee vijf verschillende vormen van taal die elk een uniek aanknopingspunt

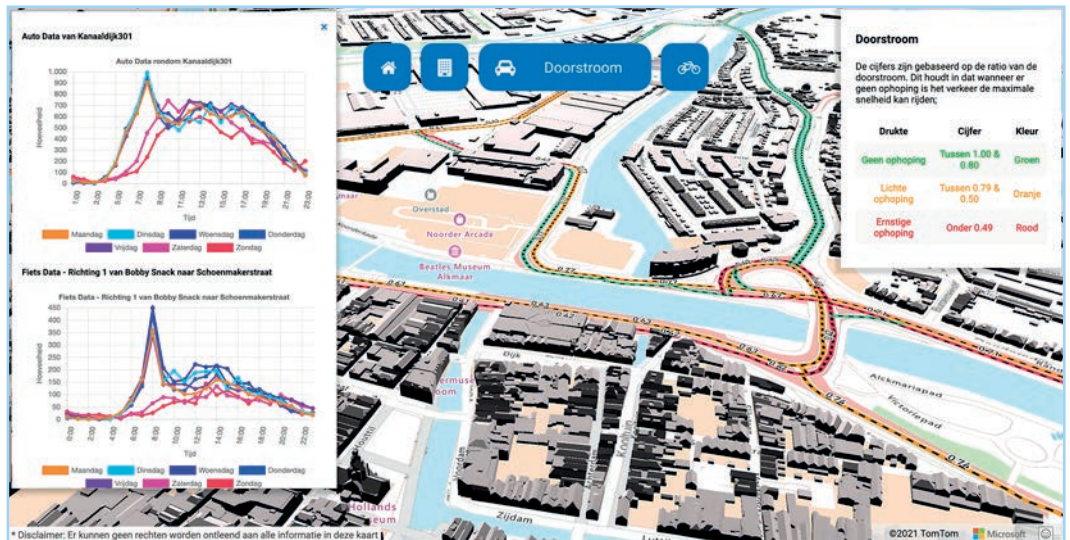
bieden voor een waaier aan gesprekken, activiteiten en gedachten. Door stukken op te diepen uit de collectie van de KB (spoorboekjes, protestteksten, gedichten) en die te combineren met beeldopnames op locatie, is het canvas van *Taal in Transit* telkens een stukje verder ingekleurd.

Experimenteren

Voor de KB is dit project tevens een manier om te experimenteren met AR, VR, 360 graden video en andere *immersive* technieken die de aandacht van het publiek trekken en vasthouden. Kunnen we nieuwe manieren bedenken om mensen bij de vragen van de samenleving te betrekken, bij vraagstukken die voor de bibliotheek relevant zijn en bij vragen over ons collectief taalgeheugen, onze beleving en ontleding? Kunnen we makers aan ons binden om creatief met onze collecties aan de slag te gaan? En kunnen we de stad en het publiek laten kennismaken met taal en literatuur en hen uitdagen zelf een creatieve bijdrage te leveren?

Taal in Transit geeft een futuristisch inkijkje: is dit hoe taal, hoe literatuur in vele vormen en verschijningen, er in de toekomst zal uitzien? Wie op het station meereist met een gedicht, langs een fontein wandelt waar emoji's aan ontspringen, onder een boom doorloopt waar poëzie uit warrelt of zich bevindt tussen losgezongen protestwoorden op het Malieveld, dat die gaat denken: 'wow, als dit kan, wat zou het dan geweldige zijn als ...'

Met dank aan Twan Janssen, Johannes Verwoerd (*International Silence*) en Arno Kuipers (KB). <

Weergave van de Smart City Digital Twin Alkmaars Kanaal.

Samen bouwen aan een digitale tweeling

Ook in Alkmaar is er een grote behoefte aan betaalbare nieuwe woningen. Aan de oevers van het Noordhollandsch Kanaal bleek ruim 190 hectare beschikbaar voor herstructurering. Dit gebied heet nu het Alkmaars Kanaal. De opgave is in dit gebied de komende vijftien jaar 15.000 woningen te bouwen. De Smart City Digital Twin die KBenP samen met het Alkmaars Kanaal bouwt, ondersteunt deze uitdaging.

Ontwikkeling in samenhang

De opgave die er ligt vraagt om samenhang en een visie op stedelijke ontwikkeling. En het vraagt om een slimme stad, een Smart City, want naast woningbouw en economische groei brengt de ambitie ook uitdagingen rond mobiliteit, energievoorziening, levenskwaliteit en duurzaamheid met zich mee. Dit betekent samenwerking tussen overheden, publieke organisaties, burgers, kennisinstellingen en bedrijven om grootstedelijke uitdagingen op een slimme manier op te lossen.

Stap voor stap ontwikkelen

De Smart City Digital Twin van KBenP stelt het Alkmaars Kanaal in staat om datagedreven beslissingen te nemen die bijdragen aan de realisatie van haar maatschappelijke opgaven. Uniek is dat we deze digitale tweeling stap

voor stap en samen met verschillende gebruikers aan het ontwikkelen zijn. Net als de moderne stad die het Alkmaars Kanaal moet gaan worden, is de digitale tweeling nooit klaar. Er is een einddoel – transparant, eenduidig

Analyze van KBenP

Onder de naam *Analyze* ontwikkelt KBenP samen met gemeenten digital twin-oplossingen voor Smart Cities. Ben je nieuwsgierig hoe wij dat doen? Bekijk onze website www.analyze.nl, of neem contact op met Wouter Huijzendveld via 06-103 95 935. Wij bespreken graag de mogelijkheden om ook jouw gemeente te helpen met een digital twin!

en actueel inzicht bieden over uit te voeren plannen en projecten, aan inwoners, ondernemers en andere betrokkenen – maar de weg daarnaartoe bepalen we gedurende het proces en in nauwe samenwerking met alle stakeholders.

Burgerparticipatie mogelijk gemaakt

Op dit moment staat het fundament van de digitale tweeling. Daarin zien inwoners van Alkmaar welke projecten en bouwplannen er zijn in hun buurt, en waar zich sociale voorzieningen, sportfaciliteiten, scholen, parkeerplaatsen of elektrische laadpalen bevinden. Planeconomen kunnen bijvoorbeeld monitoren hoe de luchtkwaliteit in een bepaald gebied zich ontwikkelt. Ook is de digitale tweeling toepasbaar voor participatie als dat wenselijk is. In een door KBenP gebouwde webapplicatie zijn de uitgebreide toepassingsmogelijkheden van de digitale tweeling zichtbaar. Voor alle stakeholders, zodat iedere gebruikersgroep het dataplatform op basis van haar eigen behoefte kan gebruiken. Inmiddels bouwen we samen verder op dit fundament, met nieuwe ontwikkelingen en vraagstukken als input, en met weer andere stakeholders.